

ny

värld i bild

TIDSKRIFT FOR
MORALISK
UPPRUSTNING

NR **12** 1993

TIDSKRIFT FÖR
MORALISK UPPRUSTNING

Utkommer en gång i månaden

Utgives av IDÉ och KULTUR
Sveavagen 34 6 tr
111 34 Stockholm
Tel 08/10 34 56

Nr 12 — 1973

I redaktionen
Finn Harald Wetterfors
Jan Franzon
Gunnar Wieselgren
Lennart Sjogren ansv utg

Nordiska medarbetare
Einar Engebretsen och
Eva Riise Hanssen Norge
Keld Jørgensen Danmark

PRENUMERATIONSPRIS
per kalenderår (12 nummer)

Sverige kr 30 -
Postgiro 70 61 90 6

Finland mk 25
Postgiro 11 20 95 Helsingfors

Losnummerpris kr 2 50 mk 2

Foto Sid 1 — Matias Uusikyla

© NY VARLD I BILD

Tryck Br Tengs Oslo

Omslagsbilden

Den finlandske konstaren professor Lennart Segerstråles stora målning «Fredens harold» inleder detta julnummer av Ny Varld i Bild, vars tema är «fred på jorden» Den återges med benäget tillstånd av konstnaren

Fredens pris

December är fredens månad när vi firar jul Det är också månaden när fredspriset utdelas Men någon verklig fred har vi inte i världen, allra minst i julens hemland i Mellersta ostern Och fredspriset har detta år gett mer anledning till strid än till frid

Allt detta ger oss anledning att fråga vad är fredens pris? Ofredens pris har varit högt för miljoner anonyma människor också på vår egen kontinent under detta århundrade Och ingen har väl summerat vad det senaste kriget i Mellersta ostern kostat dem som blev liggande i oken-sanden, och deras anhöriga

Ofta sags det att allting skulle bli annorlunda om vi blev av med den amerikanska kapitalismen eller den valdiga sovjetiska maktapparaten Det är en farligt lattsinnig teori, havdar engelsmannen William Conner i artikeln på sid 3 Självt har han lart kanna Mellersta ostern anda sedan den dagen då han styrde sin stridsvagn vid El Alamein-slaget i andra världskriget Han efterlyser en djupare inlevelse i människornas kanslor och situation

Detta nummer innehåller också berättelsen om en norrman, Fredrik Ramm, som betalade fredens pris På dodens troskel i Gestapos tukthus gav han sitt basta för att hjälpa en representant för det unga Tyskland att förstå sig självt och sin uppgift i framtidens värld

En öppning till fred i Mellanöstern

Situationen i Mellanöstern var tillräckligt explosiv redan före det senaste kriget. Många har insett mer och mer att en av de mest genomgripande omvälvningarna av världens geopolitiska struktur i modern tid nu håller på att ske. Men i stort sett har ändå västerns nationer i sin ensidiga stravan efter ekonomisk expansion och materiell valfärd alltför långsamt vaknat upp till detta faktum.

Oljan — den viktigaste energikällan för västvärldens enastående teknologiska prestationer — har i stor utsträckning överflyttats från västerns kontroll till de oljeproducerande länderna i Mellanöstern. De råder över 62% av världens oljereserver.

De oljeproducerande arabländernas folk mängd är liten men de har mer pengar än de kan göra av med under de närmaste åren för att utveckla sina länder. Den arabiska oljan är redan en avgörande faktor på valutamarknaden, och oljepriserna stiger. Tidigare i år var det araberna som genom sitt inflytande över den amerikanska dollarn bidrog till devalveringen av den.

Judar

För miljontals tidningsläsare framstår Israel som en liten nation som kampar en motsträvig kamp för att etablera sig själv

Gunnar Jarring och Folke Bernadotte hör till de svenskar som satsat år av sina liv — och livet — på en lösning av konflikten i Mellanöstern. Genom den senaste utvecklingen med arabländernas strypta oljeexport har situationen där blivit nargången för oss alla. Har vi varit alltför likgiltiga innan det gick så långt? Engelsmannen WILLIAM CONNER känner detta område genom många års vistelse där och vidsträckt kontakter på båda sidor. Han frågar i denna (av NVIB forkortade) artikel om det är något annat vi kunnat och nu kan göra för att bidra till en lösning av motsättningarna mellan Israel och arabländerna.

Några få erinrar sig att sionismen uppstod i början av seklet som ett resultat av fruktansvärda rättsovergrepp mot judar, tex dreyfusaffären i Frankrike. I mer än femtio år stred och offrade judar för att kunna etablera ett nytt hem i det land deras förfäder bebott, och de har hamnat sin inspiration i kampen från det gamla testamentets profetier. Nazisternas gasugnar och andra grymheter väckte avsky världen runt och påskyndade hundratusentals judars önskan att emigrera från Europa och deras planer på en egen stat, Israel.

Araber

Miljontals andra tidningsläsare och radiolyssnare — särskilt

i stora delar av Afrika och i östern — ser på Israel med arabernas ögon. Många vet att ännu idag lever 1 1/2 miljon flyktingar borta från sina hem och byar i Palestina, där de bott i århundraden. Nu är det 25 år sedan de fordrevs därifrån för att ge plats åt israeler, som fött och vuxit upp i västern. Många känner till att den engelska regeringen genom Balfourdeklarationen 1921 gav sionisterna sitt stöd. Och 1956 angrep Israel Egypten och gav England och Frankrike en förövandning att invadera Suez.

Friktionen mellan de arabiska och judiska medlemmarna av den semitiska familjen går ända tillbaka till Esau och Isak. Men under de senaste tusen åren eller mer har araber och orientalska judar (med relativt få avbrott) levt och arbetat sida vid sida på många falt, också på högsta intellektuella nivå. Det är först i modern tid som sionismen och den arabiska nationalismen drabbat samman med sina styrkor.

Vad gör Europa?

Många länder har snabbt försett både araber och israeler med destruktivt materiel. Men vem kommer att erbjuda den andliga och ideologiska erfarenhet som sätter en istånd att se på sin motståndare med medkänsla och inlevelse, att förstå

den andres bakgrund och svårigheter och att saga och gora det som skapar fortroende och onskan att forlata

Ar det mojligt att europeer som verkligen kanner till arabernas såval som judarnas historia kan vara sa sjalvratfardiga att de domer någondera av parterna i dagens lage? Kanske man skulle na langre genom att tanka efter hur mycket den hansynsloshet och likgiltighet som araberna och judarna fått erfara i sina forbindelser med Europa har starkt dem i deras beslut att sjalva avgora sitt ode

Urskuldande sjalvforsvar o-mojliggor samarbete, men den som tar sin skuld på sig avvapnar sin motståndare Skulle vi i Europa kunna formedla den ingrediensen i mellanfolkliga relationer, som behovs så desperat på manga håll? Skulle vi kunna erbjuda losningar av konflikter i våra hem och fabriker och i vårt politiska liv?

Hur skapas fred?

Fred, dar krig rader i manskohjartana, skapas bara om människor ar villiga att gora våld på sin egen stolthet genom smartsam arlighet om sina egna motiv Det sker bara nar man tar itu med den ytterligt omoderna, barnsliga och gudlosa och samtidigt forledande stolthet som insisterar på att «Jag har rätt» — vilket sallan stammer hundra procent med verkligheten, hur man an ser på det

Det var en sådan tillampning av ett nytt slags robust och modig arlighet mellan en handfull ansvariga människor som 1959 gjorde slut på en blodig konflikt på Cypren Politikerna hade trott att den låsta situationen aldrig skulle kunna lasas Detta ar ett historiskt fak-

tum Tuniens nuvarande utrikesminister Mohammed Mahmoudi har sagt att krig mellan hans land och Frankrike avvarjdes for en del år sedan på samma sätt Nyligen lostes en mångårig konflikt mellan norra och sodra Sudan på ett ovanligt sätt

En del frågar kanske sig sjalva om människans av idag trots sin skicklighet kan klara sig utan en Kraft utanfor sig sjalv

som forvandlar henne och satter henne i stand att leva i harmoni med sina likar i denna snabbt krympande varld

Om handelserna i Mellanostern — dar Gud har uppenbarat så mycket av sig sjalv for mänskligheten — skulle kunna driva mänskligheten ett steg narmare den insikten, då skulle det pris som nu betalats kanske trots allt inte ha varit forgaves

William Conner

Oljeinitiativ

En engelsk oljeleverantor i staden Leeds har tagit ett ovanligt initiativ infor den akuta oljekrisen I tidningen *Evening Post* berättas om vad firman Benjamin Vickers and Sons Ltd gjort Foretagets chef John Vickers har låtit trycka ett upprop i 500 ex Det har sedan distribuerats till personalen och kunderna i firman samt till medlemmarna av Leeds handelskammare

Uppropet lyder som foljer
«Hur man kan spara på Englands energitillgångar

OLJA

Det finns tillrackligt for allas behov men inte for allas begar

1) UNDVIK SLOSERI

- Prova ut den mest ekonomiska korhastigheten och fardvagen
- Andra termostaten till lagre centralvarme
- Anvand kommunala transportmedel mera
- Samordna användandet av privatbilar

2) GOR NEDSKARNINGAR

- Gå nar Du kan och använd bussen
- Offra «den varma hemtrevnaden»

Varje hem och varje motorforare har en del Varje foretag kan visa vagen Spara nu — så att vi far nog senere

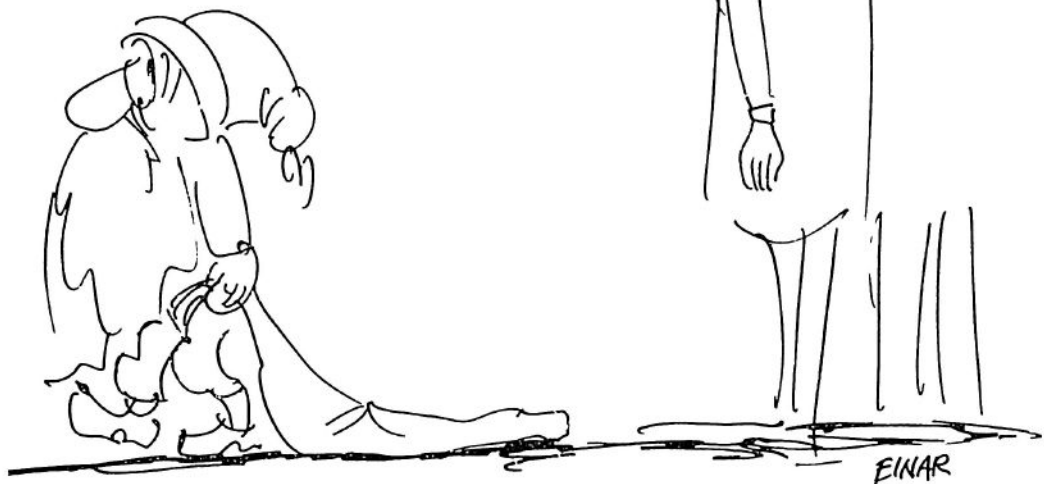
Nar alla tanker tillrackligt for andra och alla delar med sig tillrackligt, kommer alla att ha nog

Gå i spetsen Visa Dina vänner hur det kan ske Låt Dina konkurrenter ta efter iden »

I ett foljebrev skriver Mr Vickers att de olika avdelningarna i hans firma gått in for detta samarbete bla darfor att det kan betyda något for landet som helhet Han foreslår också mottagarna att gora upp sina egna anslag

En kund beställde hundra upprop Andra exemplar sandes till handels- och industridepartmentets «olje-sektion» meddelar *Evening Post*

Och vart hör jag?

sa' tomten

Jultomten var arg och bekymrad JMF, Julklappsmottagareförbundet, varslade om strejk. Man krävde medbestämmanderätt i val av klappar och i anställande och avskedande av jultomte.

Vilka orimligheter, fnyste jultomten i sitt skagg. Jultomte utnamner man minsann inte. Han har funnits så länge det funnits julafton och det kommer att så förbli. Och medbestämmanderätt i val av klappar! Lojligt av svenskarna att bråka om en sån valfraga. De har ju redan fått allt vad de vill välja och mer därtill.

Manniskorna skulle ju bli snabbare om de fick julklappar, men inte hade JMF'arna blivit snabbare av alla klappar de fått, snarare tvärtom. Hur stamde det egentligen? Var det nu mottagarna som skulle andra sig eller var det jultomten? Eller var det något fel på julklapparna?

Med alla dessa myror i huvudet gick jultomten ut på jakt efter nya ideer. En massa människor strommade in i en kyrka. Han strommade med och satte sig längst fram. Ingen tycktes lagga marke till honom. Det var så många andra som hade unge-

Julfunderingar av Björ Jonzon

far likadant hår, skagg och klädsel. Fast de verkade kanske lite yngre. Har kanske man kunde finna en efterträdare när det en gång blir dags att avgå med pension, tankte tomten.

Så satt han där och lyssnade på en ung man som talade. Var hade han sett honom förr? Jo det var ju Olof Palme. Han hade sett honom i Blå hallen när gamle kungen fyllde 90 år. Palme hade stått där glad och obekymrad vid kungens sida och sett på honom som om det varit hans egen farfar som firats. Men nu sag han ganska mycket äldre och mer bekymrad ut.

Mycket har ju hant sen dess, tankte tomten

— sa Palme

— Om vi tror på rattvisa i världen, far vi inte utgå från att människan ar ond, sa Palme Da foljer en annan sak, nämligen den att den onda människan maste kontrolleras

Tomtens panna lades i djupa veck Om människorna ar goda, då behövs inga julklappar for att gora dem snalla Vad som behövs ar att ta bort kontrollerna så att det blir fritt fram for deras goda jag

Ja då kunde man tanka sig julklappar i form av antikontrollmedel Kanske en flaska spray mot polisbevakning, trafikregler, SAPO, IB, kanske en burk piller mot moraltanter, biskopsbrev och betygspoang

Efter talet gick tomten fram till Palme och lade fram sin julklappsplan Forutsatt att JMF gar med pa den, tillade han forsiktigtvis Men Olof skakade på huvudet — Så enkelt ar det nog inte, min van Vi politiker har faktiskt våra små privata helveten Och man får forsoka ta ett helvete i stoten

— Det ar nog inte sa latt att vara statsminister, tankte tomten Nastan lika svårt som att vara jultomte

Så gick han till en annan lokal Satte sig langst fram for att hora bra Har smattrade talaren som en kulspruta mot allt som var ont och fel i världen intoleranta människor som inte tanker som vi, som utplundrar, utsuger, segregerar och torterar De borde alla bli utplundrade, segregerade, utsugna och torterade Hur kunde alla de andra vara så onda? Tomten tordes inte fråga fran vilken sida den har salvan kom, om

det var från vanster, hoger eller ratt fram Tank om han sjalv horde till fel grupp, ras eller tro? Då kunde han bli likvide-rad eller hanvisad till helvetet, och då fick JMF sin chans att utnamna en ny jultomte

Människan ond? Människan god? Helforvirrad satte sig tomten i sin Volvo Variant och funderade medan han korde mot Tomteboda (Rensladden var avskaffad och skulle nog inte aterinforas forran vi gjort slut på oljan på 1980-talet) Forst nu markte han hur trott han var det var svårt att hålla sig vaken vid ratten

Motellgaraget

Men vilket konstigt ljus det var dar over i motellet! Var det den nya kometen? Det var liv och stöj på motellet — javisst det var ju dar som JMF hade sin julfest Men det var inte darifrån skenet kom Det kom liksom bakifrån Tomten korde runt och såg att skenet kom från garaget Det var faktiskt några som bodde dar, en familj med en nyfodd liten pojke Hade det inte funnits plats for dem på motellet nar de kommit resande?

Falldin med lammet

Tomten smog sig narmare Plotsligt markte han att andra borjade komma, den ena efter den andra, folk som han kande igen Alla fick ett annorlunda uttryck i ansiktena nar de kom in i ljusskenet Hårda, kalla stressade uttryck forsvann, det blev liv och varme i ansiktena Dar såg han Palme igen, med glimten i ogat, precis som på kungens 90-årsdag Och det dar måste val vara Falldin som

kom gående med pipan i munnen, ett lamm i famnen och en flock far i folje

Hussein, Golda, Sadat

En helikopter landade bakom motellet och det blev stor uppståndelse Tre personer steg ur De såg osterländska ut, val insvepta mot kylan i sina mantlar och huvuddukar Jo, var det inte Golda Meir med president Sadat på ena sidan och kung Hussein på den andra? Presenter hade de med sig Sadat en dunk bensin for den unga familjens vidare resor (han hoppades att de skulle besoka Egypten), Golda med en låda extra vitaminrika apelsiner och Hussein med ett modellsportplan for pojken att leka med nar han blev storre

Och nu kom JMF-arna ut ur motellet Deras orkester spelade Nu ar det jul igen, och Palme, Falldin, lammen och faren, Hussein, Golda, Sadat och alla de andra tog varann i hand och dansade och skuttade så det stod harliga till

Tomten ryckte till Ja han hade faktiskt somnat vid ratten och vaknade nu av att bilen stannade mot en godselhog ute på en åker Var alltsammans en drom? Kanske, men tomten hade fått en ide Tank om man kunde få alla julklappsmttagarna, goda och onda, ut i ljusskenet från det dar garaget Vilken jul det skulle bli! Men hur skulle det gå till? Tomten funderade så det knakade, medan han backade bilen ur godselhogen och styrde hem mot Tomteboda Han har just ringt Ny värld i bilds redaktion och bett tidningens lasare om forslag Och onskar dem en God Jul ■

Bror Jonzon

Frederik Philips

Philipschefen om

multinationella företag

De multinationella företagen diskuterades nyligen vid en konferens om arbetsmarknadens problem på Villa Alnas, Stockholm, inför bla foreträdare för industri och fackliga organisationer. Fackliga ledare uttryckte sin oro för dem då de valkunnade styrelseordföranden i Philipskoncernen, Frederik Philips, och bad honom ge sin syn på Philipskoncernen, som har sitt säte i Eindhoven, Holland sysselsätter 380 000 människor i 66 länder

— Det första jag känner då det gäller multinationella företag, sade herr Philips, är att det idag inte är tillräckligt att se bara till det företags intresse man tjänar. Man är en del av ansvaret för hela den värld man arbetar i. Man är lika ansvarig för de människor som arbetar i Sverige eller Nigeria som för människorna i sitt eget land.

Direktor Philips framhöll att

ledarna av de stora företagen sällan själva äger dem. Hans egen familj, tex, äger inte mer än en tiondel procent av koncernen som har hans namn. För har företagsledare utvalts för sina möjligheter som finansman, tekniker eller försäljare. De har varit skolade i uppfattningen att siffror är det viktigaste. Men idag, framhöll talaren, är det viktigare än någonsin att de har en ideologisk bakgrund. Man måste se längre än till siffrorna, till de människor som är involverade.

Efter senaste världskriget utarbetade han och hans svägar, som ledde företaget, en ny bo-

sade Philips, att man inte skall fatta för många beslut i koncernens huvudkvarter utan lämna dem till de lokala organisationerna i de olika länderna. De känner situationen på ort och ställe och måste få fullt ansvar. Det är också väsentligt att de som arbetar för ett multinationellt företag oberoende av sin egen nationalitet är verkligt intresserade av problemen i det land där de verkar.

— Da vi arbetar i ett utvecklingsland måste vi vara mycket arliga om våra motiv, sade herr Philips. Da jag träffar regeringschefer i sådana länder säger jag dem aldrig att vi kom-

mer till dem för att hjälpa dem. Det tror de inte på i alla fall, och dessutom är det ingen som tycker om att bli hjälpt. Jag säger i stället att vi tror på deras lands framtid och hyser förtröende för att en fabrik där skall gå bra. Ofta vill de då investera samman med oss, men då de får klart för sig att man inte kan rakna med vinst de första åren är de inte längre så intresserade.

— Vid ett sådant samtal med president Nyerere i Tanzania foreslog jag i stället att han skulle få option att efter tre år gå in och ta 35% av våra aktier. Då fem år hade gått frågade jag honom varför han inte utnyttjat optionen. Hans svar var att varför skulle han satsa pengar i ett företag som gick bra och som följde landets regler och förordningar väl. «Vårt problem», sade han «är att vi inte har tillräckligt många industrier sådana som er» ■

Att tanka på alla de människor som är berörda innebar,

Svenska ungdomar rustar upp Caux

CAUX — Moralisk upprustnings världsentrum i Schweiz har av tusentals nordbor under de stora internationella konferenserna upplevts som en plats med sjudande liv där människor av alla hudfarger, samhällsgrupper och aldrar forstar varandra trots sprakforbistring-en.

Men vad sker har nar inga konferenser ar på gång, fragar många

Fem svenskar och en norska tankar tillbringa vintern i Caux Ulf Asklof ar metallarbetare och gjorde forra året sin militartjänst på en av kronans isbrytare Dick Larsson kunde inte få något jobb sedan han en tid varit fastighetsskotare och dessforinnan gatt igenom fackskolan Christer Lilliehook korde taxi i två år och såg «Stockholm och dess människor fran både fram- och baksidan», säger han «Jag såg vad manni-

Ulf Asklof (ovan i mitten), Dick Larsson (th), Gunnar Soderlund (nedan tv) och Christer Lilliehook (th) ar med om att rusta upp Caux

skor verkligen behover, men hade inget direkt jag kunde ge dem Darfor ville jag komma hit » Gunnar Soderlund har jobbat med Moralisk upprustnings skadespel anda sedan 16-årsåldern och darigenom lart till elektriker och scenmastare Till den unga generationen hor också Anneline Ulfrstad från Oslo som kom direkt fran skolan

Men alla generationer arbetar ihop Conne Widen var under 21 år ansvarig elektroingenjör på YFA i Norrköping «När jag nu pensionerats har jag chansen att gora en arbetsinsats har for en verkligen stor sak, for Caux ar verkligen en forsoningens hogborg De andra satsar också hårt Darfor har vi en riktig arbetsglädje Det ar den ersättningen vi nordbor får forutom kost och logi »

«Vi bor i en storfamilj Vad annat kan man kalla en familj på närmare 40 personer från 6 lander med 5 modersmål I aldrar spanner vi från 8 till 76, plus en hamster», säger Gunnar Soderlund «Vi ar olika i praktiskt taget allt humor, humor, vanor osv Visserligen hander det att saker inte fungerar Men istället for att skälla och skylla på varandra forsoker vi finna vad som var fel och ratta till det Ens stolthet kan sãras, man kan se hur sjalviskt och smått man tankt Men arligheten gor att man inte gar och gramer sig utan håller linjerna oppna till varandra och darfor blir enhet resultatet Andan som rader ar dock bara en biprodukt till den uppgift vi tagit på oss Den ar att gora detta centrum, dar sa manga funnit ett nytt liv, och vad det star for tillgangligt for var och en», menar Gunnar

Forts s 14

Hastande oslobor på en av gågatorna i centrum mottes nyligen av synen på bilden harintill Det var norska ungdomar som sålde den just utkomna «Svart-Hvitt Boka» På baksidan av den lilla boken som är utgiven av Cultura forlag kunde de bli läsa följande

Svart-Hvitt Boka — ger en insikt i vår värld och visar hur vi kan förändra den

— pekar på en bättre väg än våld till ett rättfärdigt samhälle

— ger en revolutionär syn på sex, narkotika, familj och klasskamp

— presenterar inte en teori utan erfarenheter som tusentals människor gjort

Dessa teser som behandlas i boken, efter förordet av just avgångne undervisningsminister Skulberg, satte igång diskussionerna mellan studenter och dessa ungdomar, när de också dok upp i studentkvarteret Blindern med boken «Vad är din funktion i samhället? Din egen person och min är fullständigt likgiltiga vid sidan av det», sade en student till en av dem som sålde boken, Bjorn Ole Austad Denne, själv nyligen student, svarade att hans eget sätt att vara på, till exempel i familjen, i hög grad var ett test på vad han ville åstadkomma i samhället

Boken såldes till höger och vänster

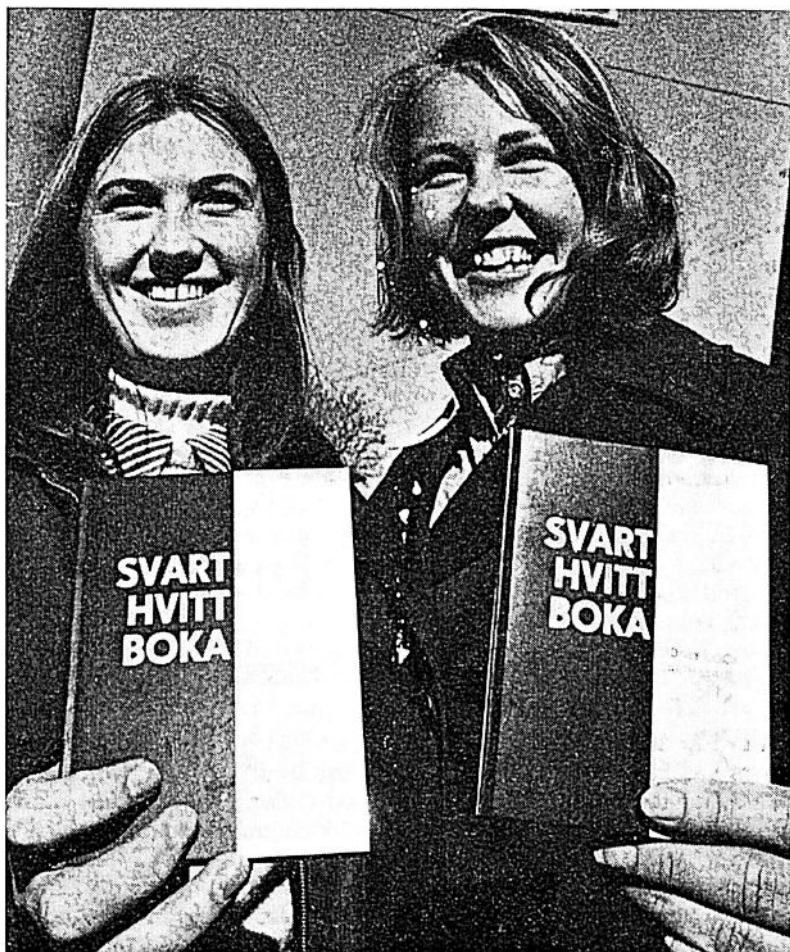
Bjorn Ole Austad förbereder själv en insats i en «revolutionär» kontinent «Så snart jag skrapat ihop pengar till resan, sätter jag kursen på Latinamerika», säger han Varför så långt bort? «Mitt intresse väcktes genom en delegation brasili-

Norge

går in för svart-vitt

anska hamnarbetare från Rio de Janeiro som jag lärde känna i somras De har uppnått uppseendeväckande resultat genom att tillämpa Moralisk upprust-

ning i sin egen miljö Och så har de en målsättning som fascinerar mig De bad mig komma över och hjälpa dem, och jag slog till »

Bodil Stokke och Elisabeth Knudsen säljer Svart Hvitt Boka i Oslo centrum

Blommande träd i november

Av Eva Ruse-Hanssen

Det är i år 30 år sedan en kampanje norrmann gick ur tiden. Fredrik Ramm var känd som den ende journalist som flog över Nordpolen med Amundsen 1926. Ramm's möte med Oxfordgruppen 1934 medförde en stark personlig förändring, märkbar också i hans journalistiska verksamhet. Han blev ett känt namn i Norden. När tyska ockupationen av Norge kom 1940, vägrade Ramm att kompromissa. Hans år på tukthus i Tyskland bröt ned hans hälsa. Fredrik Ramm dog i Odense 15 november 1943.

Det var i Hamburg mitt under andra världskriget. Fredrik Ramm var bland de norska fångarna som sattes till tungt arbete i hamnen. På en dagsranson av två skivor bröd och en tunn, salt blomsoppa hade han genomlevat en lång tid i ensamcell på tukthuset.

Den norske sjömansprästen hade fått tillstånd att besöka fångarna. Med honom kom den kvinnliga tyska tolken, Hiltgunt Zassenhaus, som hade till uppgift att censurera alla brev till och från fångarna. I själva verket stod hon på deras sida, men det kunde hon först långt senare låta bli. Många av dem räddade hon med fara för sitt eget liv.

Fredrik Ramm var en av de norrmän i fängelset som gjorde starkast intryck på tolken. Det var något som gjorde att han skildrade sig från de andra, berättar hon i en av sina böcker, «Jag kände kraften i honom, mildrad av vanlighet, jag motte en lerd mans visdom, dessutom ett slags tidlös oskuldsfullhet, som kontrasterade både mot omgivningen och det utmarglade tillstånd kroppen befann sig i.»

Hemma i Norge mottog hans hustru Eva Ramm breven från ensamcellen, undertecknade «din lyckelige, fria och takknemlige Fredrik». Ändå försökte han inte dölja hur verkligheten ofta var — hans och tusentals medfångars verklighet. En gång fick han besök av en dansk vän och kunde meddela genom honom «Sag till Eva att jag inte skriver som jag gör för att trösta henne. Det uttrycker mina verkliga erfarenheter.»

Själv fick han aldrig tillfälle att tala om allt som hant. Han var på väg hemåt men dog i Danmark, utmattad av tuberkulos, tolv timmar innan hans

hustru hann fram En ung lakare som varit hos Ramm har sagt «Jag kan inte saga vad det betydde för mig att marka hans klippfasta tro, utan spår av bitterhet »

Journalist över Nordpolen

Fredrik Ramm växte upp i ett valbargat lakarhem i Oslo, ett hem med kulturella intressen Sina tvivel om kristendomen delade han visserligen med fadern, men de kom ändå överens om att Fredrik skulle konfirmeras av hansyn till farmor

Han blev journalist, världsberömd genom sina reportage från Roald Amundsens färd över Nordpolen 1926 Efter en del år i Paris arbetade Ramm i Oslo på Morgenbladet och Tidens Tegn

Fragan om Gronland skulle administreras av Norge eller Danmark engagerade starkt Fredrik Ramms penna och person Internationella domstolen i Haag avgjorde fragan till Danmarks fördel När Ramm fick hora nyheten, svor han att aldrig glomma detta «Lange stod jag på krigsfot med Danmark», berättade han senare «I tidningsartiklar och offentliga tal, vid varje tillfälle angrep jag Danmark »

Men så hande något 1934, vid Oxfordgruppens första sammankomst i Norge Det var i Hosbjor, dit Fredrik Ramm kom Ordet *forvandling* är det enda som kan beskriva vad som hande Ramm, havdar författaren och vannen Ronald Fangen

«All trothet, bitterhet, skygghet forsvann från hans ansikte Han utstrålade valvilja, sund jamvikt, lycka Alla hans talanger och egenskaper hade funnit sin mittpunkt Han arbetade outtröttligt men utan rastloshet och utan att ge bit-

terheten några möjligheter, därför att han inte langre 'sokte sitt eget' »

En annan van berättar om Fredriks upplevelser på Hosbjor, om de definitiva stegen i *forvandlingen* «Hans första steg var att skriva ett brev till den man som han hyst mest aggemot och be honom om föråtelse för sitt hat Då han lagt brevet på lådan, slappte hatet, oviljan och självpuptagenheten sitt grepp om honom, och han blev en fri man »

Danmark

Sin skuld mot Danmark i Gronlands-fragan gjorde Ramm upp offentlig vid ett massmote i Odense Han talade också på dansk radio Det är tydligt ännu idag att han vann otaliga vänner i Danmark

Det var 1935, och mörka moln samlade sig över Europa Frågorna om krig eller fred hangde redan i luften Fredrik Ramms van från Hosbjor, Frank Buchman, holl ett tal vid Kronborgs slott i Danmark inför flera tusen åhörare «Om fredens under skall ske i världen, måste något folk visa vagen Något folk måste finna sin bestammelse i Guds vilja och gora gudsledda man till sina representanter, hemma och utomlands Något folk måste utbildas ledare som inte är styrda av fruktan och arelystnad, människor som är lydiga mot den Helige Andes ledning Ett sådant land kommer att ha fred inom sina egna granser och bli en fredsstiftare i den internationella familjen »

Ockupationen

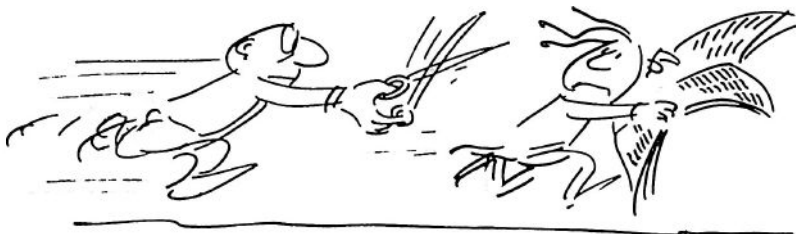
Fredrik Ramms satt att skriva fornyades Han utvecklade en formåga till omsorg och van-

skap, en kanslighet och trofasthet, förknippade med ett okuvligt gott humor Många episoder har berättats om hans friska, okonstlade satt och hans stora manskighet Oskuldsfull verkade han kanske, men inte langre naiv En ung svensk författare citerade en gång för honom Nathan Soderbloms ord «Helgon är människor som visar att Gud lever » Raskt fick han till svar «Ja, och därför vet de att djavulen existerar » Självt hade Ramm en skarp blick för det som bor i den mänskliga naturen, hans egen och andras Och han såg realistiskt på andemakternas kamp i världen

Från första början saknade han alla illusioner om ockupationsmakten och vad den representerade Har var ingen kompromiss möjlig Han var som stål, skriver Ronald Fangen Han blev arresterad för andra gången vid undantagstillståndet 1941 tillsammans med ett stort antal av de fackliga ledarna

Det han fick sin dom för — livstids fängelse — var en serie artiklar, som siktade till att starka den andliga fronten i landet Amnena hamnade han från litteraturen Det hade kommit en medansvarighet in i hans hållning, skrev Fangen Medan svarighet för den materialismens anda som enligt hans mening hade lagt grunden för katastrofen Den kanslan var antagligen en förklaring till att han kunde vara så helt fri från bitterhet ändå in i det sista Från fängelset skrev han att hans soner borde lara sig tyska «Vi måste bygga nya förhållanden »

I kamratskapet fångarna emellan byggde Fredrik Ramm också medmanskighet En ung

SAXAT OCH CITERAT

Denna fostran, denna inövning i att vara människa, att kanna sin synd och skuld, veta och uppleva var förlåtelse är, att se sin nasta såsom dyrbarare än en själv är en gåva som intet samhälle kan lara, som icke ger rum för kristen tro

Sven Goransson i Svensk Kyrkotidning 9 8 73

En auktoritet som utovas för barnens skull, inte för lärarens egen, kan inte bli ett hinder för deras fria utveckling Tvartom

Frans Carlgren i «Fostran för frihet»

likval står det faktum kvar att politiskt intresserade människor — och särskilt de unga — kraver en etik, en moralisk motivering för sitt politiska engagemang Å andra sidan står det väl lika klart att de mer professionella politikerna har varit benägna att havda etisk neutralitet inom politiken Jag tror att det är en installation som vi bör revidera om vi önskar vara på linje med den politiska opinion som håller på att vaxa fram

Kåre Kristiansen, norsk stortingsman, under generaldebatten vid Nordiska rådets 21 session i Stockholm 26 10 73

Fredrik Ramm Från sid 11

journalist, som då var hans medfånge och nu är redaktör på Arbeidernes Pressekontor i Oslo, skriver «Första maj Det är baddag Kamraterna från livstidsavdelningen passerar, många av dem tidigare fortroendeman i den fackliga rörelsen En blick och en handtryckning får iacka 'Lyckonskningar på första maj från en hoger man med respekt för arbetarrörelsen och dess insats' Det är redaktör Fredrik Ramm som viskar orden i orat på mig i förbifarten Mer behövs inte för att ge varme åt en miserabel dag»

Hosten 1943 kom det fram att Ramm hade tuberkulos i bada lungorna En 22-årig norrman som hade suttit lika länge i ensamcell, hamnade nu på samma sjukrum Senare skrev han till Eva Ramm «Ni anar inte hur gott det gjorde att ha en äldre, erfaren vän, en god farbror som kunde jaga bort all angslan Var morgon laste jag dagens psalm, så bad Fredrik för oss bagge Det var alltid en bon som gick rätt till hjartat och loste mig från allt ont Människokarleken har vunnit en seger i mig»

Den tyska tolken och sjo-

mansprästen kommer tillbaka De marker att Fredrik Ramms tillstånd församrats och gör allt för att utverka tillstånd för honom att komma till ett sanatorium i Danmark Slutligen kommer beskedet allt klart Nu är avskedets stund Om freden har de talat i tidigare samtal Den tyska tolken går med djupa skuldkanslor, som hon delvis anfortrott Fredrik Ramm Hur skall uppgörelsens dag komma att se ut för dem alla? «Jag har tankt på vad du sa till mig», säger nu Fredrik med uppjudande av alla sina krafter «Om freden Vagen dit är att vi finner fred med oss själva först»

Det är i november 1943 som ambulansen med Fredrik Ramm passerar gransen till Danmark Dagen efter kommer order från Gestapo att stoppa sjuktransporten Men då är Ramm redan i säkerhet och frihet för de få timmar som återstår för honom att leva Han dor i Odense, den stad där han talat till hela danska folket flera år tidigare

Begravningen i Oslo blir närmast en nationell manifestation, trots ockupationen - - -

Hiltgunt Zassenhaus besökte Ramm i cellen sista gången i november 1943 I en bok beskriver hon sin hemresa därifrån mot Hamburg, som då ligger till två tredjedelar i ruiner «Månshenet flodade spokaktigt över de tomma husskalen Plotsligt ser jag något markvardigt en kastanje i full blom Den är full av små ljus Mitt i november — dodens månad Varmen i den brinnande staden har fått den att blomma I mig lever minnet av det jag sett — de tecken på liv som är starkare än dod och odelaggelse, friden hos en man i en fangelsecell och loftena från ett kastanjeträd i blom»

Kort nytt

INDIEN

Ombudsman John Soderlund med maka, Norrköping, har kallats att delta i ett industriseminarium i Jamshedpur, Indiens stålstad, under tiden 15 — 18 december. Bland initiativtagarna till detta seminarium är generalsekreteraren Gopeshwar för indiska metallarbetarförbundet (INTUC). Seminariet har som tema «Människan inom industrin» och syftar till att finna vägar till ett bättre samarbete mellan myndigheter, fackföreningsrörelse och företagsledning. Seminariet får ses som ett gensvar till Indira Gandhis upprepade appeller om en förbättring av den indiska ekonomin.

MARIEFRED

Som ett led i den ekumeniska u-landsveckan visades filmen *Orkanen*, vilken behandlar spänningen mellan svarta och vita i Afrika, i olika skolor i Mariefredstrakten, meddelar *Strängnas Tidning*.

STOCKHOLM — OSLO

Professor Lennart Segerstråle, den finlandske konstnären, har besökt Stockholm och Oslo och visat diabler av sin senaste utställning inför en talrik publik. I samband med besöket intervjuades han av Nils Gosta Ekman i Sv D. Under rubriken «En kyrkokonstens fornyare» citeras bl a Segerstråles ord «Jag kan inte se annat än att kristendomen och kyrkan befinner sig i en kris där dess enda trovärdighet ligger i att den kan bli en kraft som förvandlar människors liv och därmed förhållandena i samhället och världen».

FRANKFURT

Den enda bok på tigrinyaspråket som utställdes på den stora årliga bokmassan i Frankfurt i oktober var den nyutkomna tigrinyaupplagan av «The Black and White Book», som hittills tryckts i 341 500 exemplar på fjorton språk.

Forlaggare från olika länder som forlagt boken träffades i Frankfurt och diskuterade sina erfarenheter och planer för vidare samarbete. Jose Gallinger, en forlaggare från Buenos Aires sade «I Sydamerika söker man en ny människo typ. Den har boken bidrar till att skapa en sådan

Jag gillar det direkta sättet i den att uttrycka sig på.» Den finske forlaggaren Toivo Asikainen berättade att när han förre året kom att läsa *The Black and White Book* på Frankfurt-mässan, förstod han genast att detta var något för Finland «Det innebar en hel del arbete, och en hel del svårigheter måste övervinnas. Men om bara en enda människa därigenom fann Kristus så ansåg jag det vart allt arbete. Boken kom ut förre månaden och jag har redan hört om en del människor som förändrats genom den.»

ASMARA, ETIOPIEN

Den tidningsredaktör som översatt «The Black and White Book» till tigrinya sade «Jag har översatt många böcker men vanligen varit uttråkad när jag kommit halvvägs igenom. Den här boken översatte jag i ett svep, och jag har inte kunnat låta bli att läsa om den.»

TIRLEY GARTH, ENGLAND

Anställda och funktionärer inom kommunalförvaltningen från olika kommuner i Storbritannien möttes nyligen till en veckoslutskonferens på Tirley Garth.

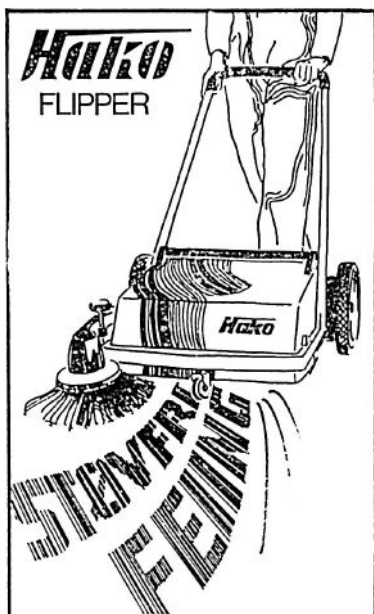
Alfred Stocks, som har en ansvarig post inom kommunalförvaltningen i Liverpool, sade «Kommunalförvaltningen har en central uppgift att fylla för demokratins organisation i vårt land. Den omorganisation som skett kan antingen förbättra demokratins kvalitet och kommunernas service eller leda till en församling. När nu 400 kommuner skall ersätta de 1 200 som fanns förut, måste man arbeta hårdare för att hålla igång den dialog mellan valjare och valda, som är så väsentlig för demokratin.»

Kommunalfullmäktige Murray från Egremont sade att han under en studieresa på kontinenten slagits av att kommunernas ledare överallt motte problem som berodde på bristerna i den mänskliga naturen. «Vårt viktigaste budskap är att människor kan förändras. Jag har sett exempel på det och på hur vårt motiv kan bli att göra vårt bästa för våra medmänniskor. Da befrias vi från den drivkraft som ofta behärskar oss kommunalman — att få personlig makt.»

Svensk ungdom

Från sid 8

Nar vi frågar vad de gor, får vi en rikhaltig flora av svar. Ibland har de besökt bonder i trakten som velat dela med sig av sin skörd av frukt, potatis och annat i natura. Ibland reparerar de tak. Just nu skall elektriska kontakter och telefonledningar installeras. «Vi lär oss språk, och även mellan konferensperioderna dimper människor ner här från olika delar av världen», berättar de. «Då måste vi ta hand om dem

Utendørs eller innendørs åpne plasser eller trange ganger. Hako Flipper feiemaskin gjør det rent uten å støve. Lett å håndtere. Kapasitet inntil 2000 m²/time. Be om demonstrasjon.

Reinhardt Maskin A-S

4601 Kristiansand S

Avd Østre Aker vei 101

Oslo 5

Nu senast kom en rektor från Japan. Under veckosluten har vi träffat människor i olika delar av Schweiz.»

«Vi lär oss förstå och respektera andra åsikter och att ingen är former än den andre», säger Dick. «Ja, jag har lärt mig att tycka om ett annat land och inte bara Sverige och att Moralisk upprustning är den hittills vettigaste lösningen för alla sorters problem», fortsätter Ulf. — «Vi i Sverige behöver lära oss att inte alltid jämföra andra länder med vårt eget. Lär vi oss det, kanske vi svenskar skulle bli kända i utlandet för den nya andan i människors hjärtan», hävdar Christer. — «I ett så underbart vackert land som Schweiz trodde jag inte att de hade sådana problem som finns mellan tysk- och franskspråkiga i Juraområdet. Medan de försöker lösa detta, borde vi i Sverige göra något när det gäller samerna», slutar Dick.

SVAKSTRØM ER VÅR STYRKE

Vår spesialitet

Alt materiell for
avslutning av
svakstrømskabler

80 år som
spesialforretning i
svakstrømsbransjen

O. ØSTMO A.S

Rådhusgt 3, Oslo 1

Bruk
kvalitetsprodukter
fra

A S SABA

NYHET FRÅN **BAHAMA**
 POOL

Sektionsbyggd SWIMMINGPOOL

i glasfiber- armerad plast

ger Er möjlighet att välja den längd som passar Er bäst. Såväl ändsektioner som mellansektioner har en längd av 2 meter (innermått). Med detta modulsystem kan Ni själv bestämma den längd på poolen Ni önskar. Bredden på varje sektion är 4 m och djupet 1,5 m (innermått). Vagg tjockleken 6—8 mm.

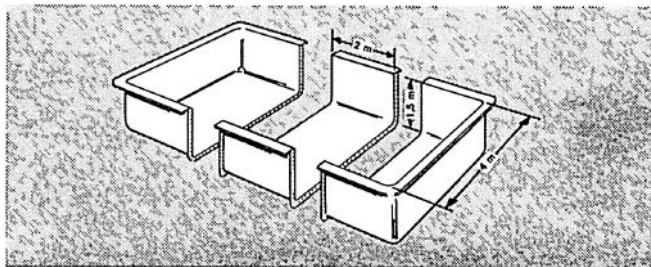
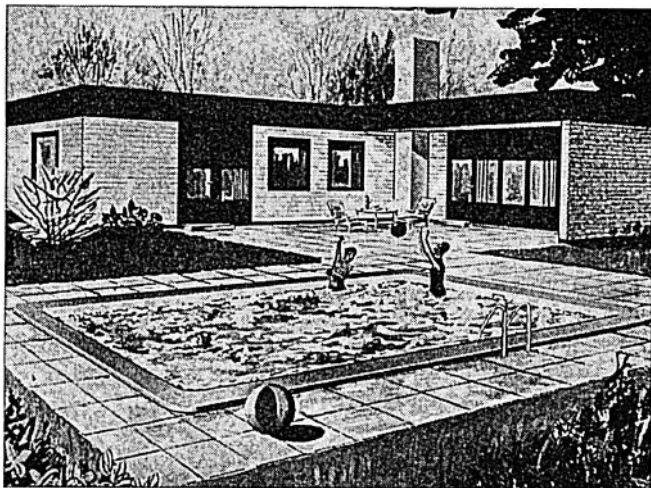
Sammanfogningen görs efter en väl beprovad metod som ger absolut tätning.

Bahama Pool är formgjuten och fullt färdig för montering på plats. Ni slipper hargenom helt ifrån arbete och kostnader för formsättning, gjutning, spackling och målning. Den kraftigt armerade polyesterplasten har en enastående styrka och elasticitet.

En viktig detalj är att Ni i Bahama-Pool alltid har rent vatten i hela poolen. Detta tack vare att poolmaterialets styrka möjliggör rätt placering av in- resp. utloppsventiler för en total genomströmning av vattnet.

Bahama Pool levereras komplett med reningfilter, förvärmare, ytvattenavskiljare, 2 inloppsmunstycken, bottenutlopp, inbyggd belysning samt trappa med tre steg och rostfria lejdare.

Vi levererar även utrustning till pooler i betong och andra material samt poolkemikalier.

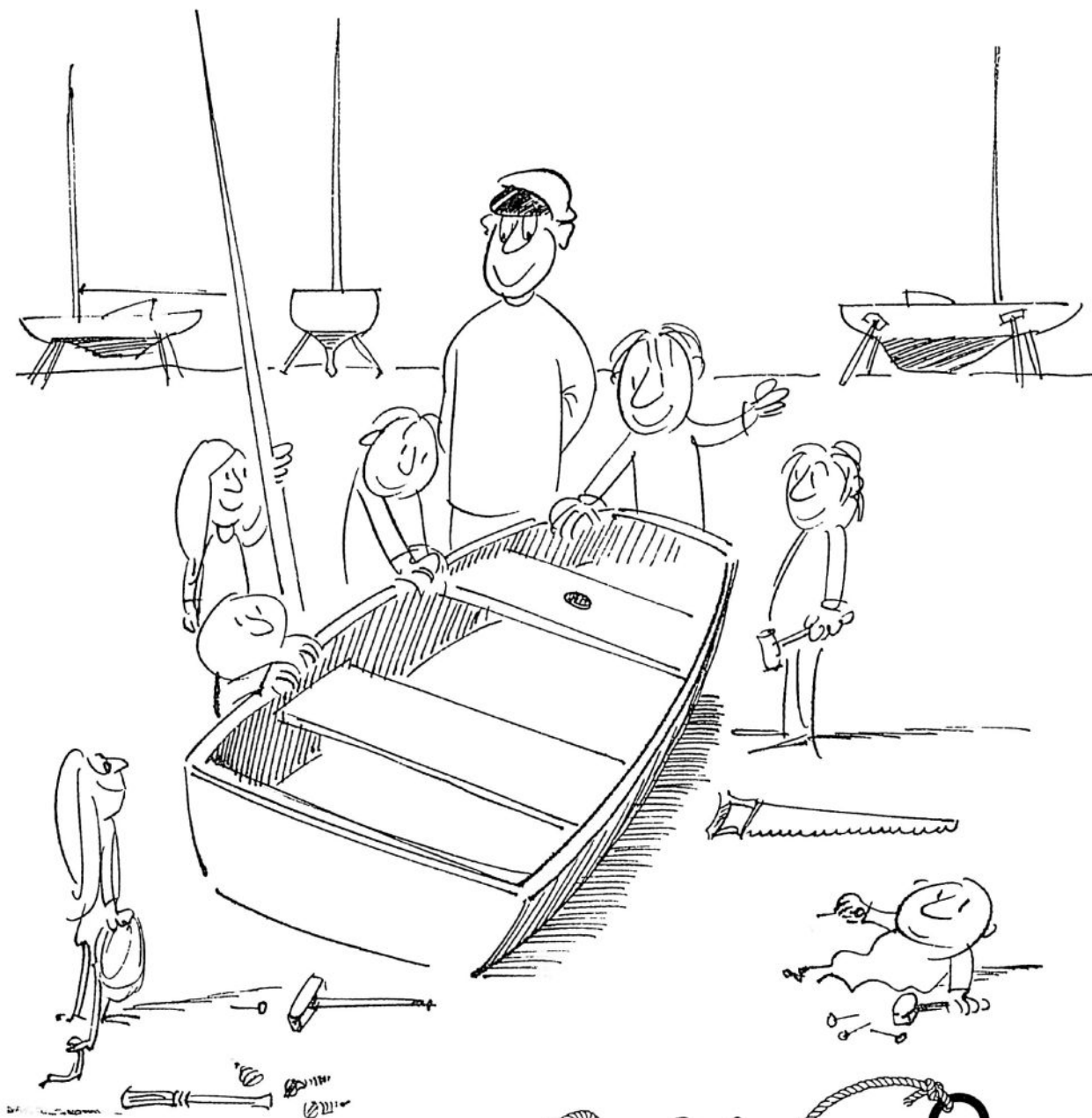

Vår goda service är en säkerhetsfaktor att räkna med!

Begär att få vår fyrfärgsbroschyr samt prisuppgifter!

BAHAMA
 POOL

Box 145, 542 01 Marestad Tel 0501/145 64

BÅTPLANER?
Rådfråga
Båt-PONTUS
Goteborgs
Frihamn
Tel 031-51 07 04

Båt
PONTUS